

Наукова робота на тему:

«УЧАСТЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У
ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ДОТРИМАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ПІД ЧАС
ВОЄННОГО СТАНУ У КОНТЕКСТАХ ВПРОВАДЖЕННЯ ПІДХОДУ
«БЕЗБАР'ЄРНОСТІ» ТА ПРИНЦИПІВ **ЦИРКУЛЯРНОЇ
ЕКОНОМІКИ»**

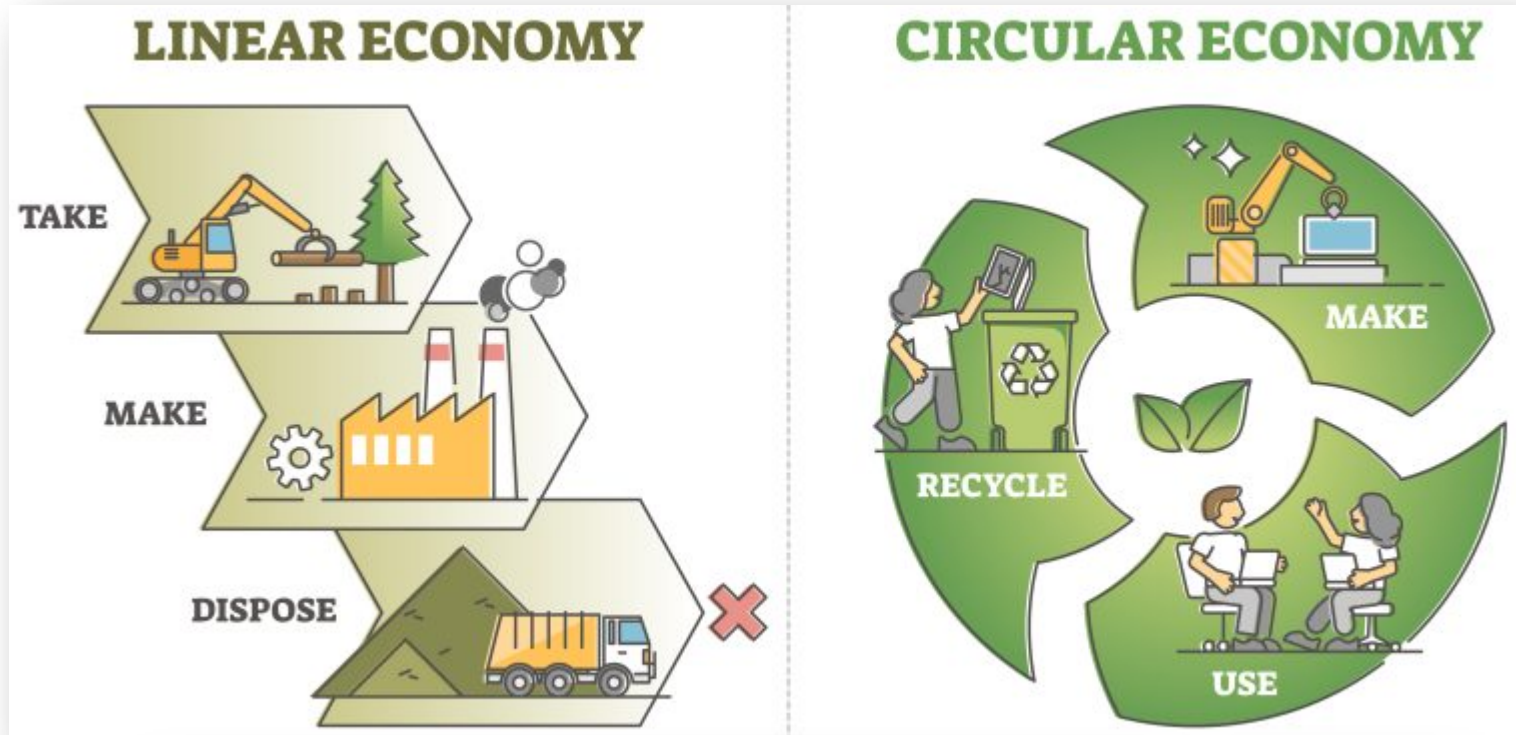
(за матеріалами Звенигородської міської ради Черкаської області)

Баліцька Н.І., 1-й курс магістратури, ОП «Публічне управління та адміністрування»
Науковий керівник – Арбузова Т.В., к.е.н., доцентка кафедри публічного управління,
адміністрування та міжнародної економіки
Білоцерківський національний аграрний університет

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими або практичними завданнями

Питання безбар'єрності та циркулярної економіки, як одних з основних аспектів розбудови соціально справедливого, інклюзивного та екологічного відповідального середовища, **гостро постало перед Україною**, особливо у період кризи із запровадженням воєнного стану, що **посилило необхідність удосконалення таких механізмів** через призму розширення участі органів місцевого самоврядування щодо забезпечення дотримання прав людини.

СУЧАСНИМ ВИКЛИКОМ ДЛЯ УКРАЇНИ є забезпечення безперешкодного доступу до об'єктів фізичного оточення, інформації, цифровізованих, аналогових державних та соціальних послуг, **рівних умов участі** у всіх сферах життя суспільства, **можливостей** для занять фізичною культурою та спортом, культурного й креативного вираження, **рівного доступу** до культурних послуг, цінностей, спадщини, **рівної участі** у політичних процесах та громадській діяльності, **рівних можливостей** і **вільного доступу** до освіти, сфери зайнятості й заняття підприємництвом **на рівні із якісним переходом країни від вичерпної лінійної моделі економіки «take-make-dispose» до циркулярної «reduce-reuse-recycle».**



**Безбар'єрність – це
про нас і для нас**



ДЛЯ ЧОГО ЦЕ ПОТРІБНО?

Це сприятиме покращенню економічного клімату країни, створенню нових ринкових ніш (як-от ремануфактуринг, інжиніринг, екологічно стала переробка, сортування та ін.), припливу інвестицій, а також формуванню нових бізнес-моделей поряд із залученістю до імплементації та повною віддачею таких підходів комунальними та державними установами із включенням відповідних стейкхолдерів. Це здатне вивести Україну на **новий рівень сталого розвитку**, безбар'єрної мобільності та «eco-friendly» ресурсоефективності.

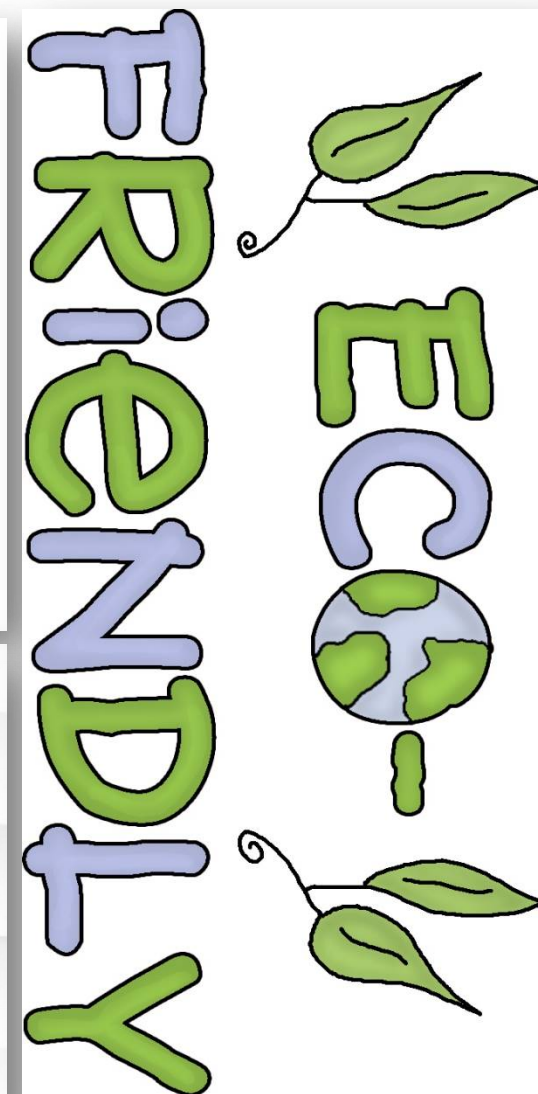
! Але для цього необхідні насамперед результативні інституційні та виважені інфраструктурні зміни, потужні технологічні та соціальні інновації, зміна шаблонів поведінки та спеціальні пакети й програми державного стимулювання з відповідними програмами їх реалізації на місцях.

ГЛОБАЛЬНІ ЦІЛІ

Сталого Розвитку



**БЕЗБАР'ЄРНОМУ
СЕРЕДОВИЦЮ
БУТИ!**



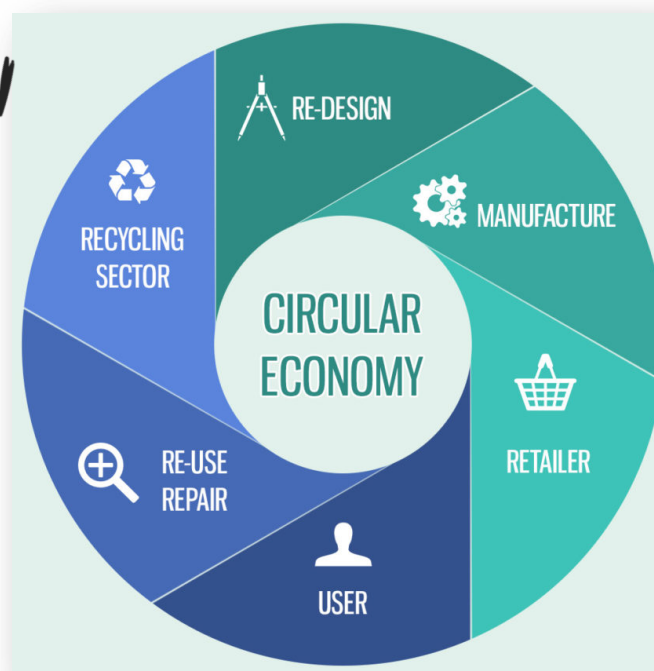
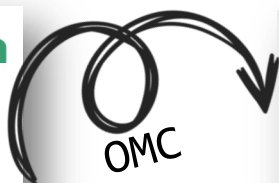
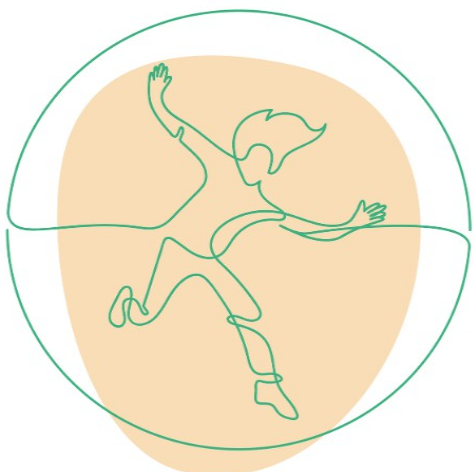
АЛЕ!

Для змін потрібні
ЗМІНИ!

Дослідження практичних аспектів участі органів місцевого самоврядування у забезпеченні дотримання прав людини в умовах воєнного стану на засадах формування безбар'єрного середовища та принципів циркулярної економіки є **актуальним питанням сьогодення**.

Органи місцевого самоврядування мають найближчий контакт з конкретними людьми, є провідниками інтересів держави. Особливо їх роль зростає у кризовий період, в умовах воєнного стану для збереження і примноження природного і соціального капіталу територій країни з одночасним забезпеченням рівних безбар'єрних можливостей доступу до його використання всіма зацікавленими сторонами для сталого існування та розвитку майбутніх поколінь.

Безбар'єрність – нова
суспільна норма



Аналіз досліджень та публікацій, що відображають погляди на розв'язання даної проблеми

- ✓ Початок ХХІ ст. ознаменувався активізацією наукових і практичних пошуків нової, адаптованої до сьогодення, моделі національної економіки, її інтеграції в світовий соціально-економічний простір.
- ✓ Однією із суттєвих властивостей такої моделі є її **соціальна та екологічна спрямованість**, що реалізуються, зокрема, через впровадження підходу безбар'єрності та принципів циклічної економіки.
- ✓ Дослідженню зазначених питань присвячені наукові розвідки як вітчизняних, так і зарубіжних вчених. В Україні не забарилася реакція й політикуму, що відобразилося у відповідних нормативно-правових документах (табл. 1).

Таблиця 1

Тлумачення понять «безбар'єрність» й «циклічна економіка» у публікаціях вітчизняних та зарубіжних вчених, нормативно-правових актах міжнародних організацій та України

Джерело	Тлумачення
Національна стратегія із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року	безбар'єрність – загальний підхід до формування та імплементації державної політики для забезпечення безперешкодного доступу всіх груп населення до різних сфер життєдіяльності [1]
С. Зубченко, Ю. Каплан, Ю. Тищенко (2020), С. Богданов, Б. Мойса (2017)	Об'єктами політики інклюзії та безбар'єрності є цільові групи осіб з функціональними порушеннями працездатності та інвалідністю, людей старшого віку, матерів з дітьми до 6 років, дітей, що залишилися без батьківського піклування, молоді, національних меншин, міграційних спільнот тощо [2, с. 4]. Напрямами політики є їх залучення до соціальних процесів, суспільної інтеграції, досягнення реальної рівності у різних сферах суспільно-політичного, економічного життя на засадах недискримінації, квотування робочих місць тощо [3, с. 31].
Кочубей, Т. (2021)	Безбар'єрне середовище – умови, що дозволяють людям з інвалідністю пересуватися безпечно, вільно та користуватися всіма спорудами в межах забудованого середовища, дорогами, парками, садами та іншими місцями. Метою безбар'єрного проектування є створення середовища, що підтримує незалежне функціонування людей, щоб вони могли брати участь у всіх заходах без сторонньої допомоги. [4, с. 205]
М. Руда, Т. Яремчук, М. Бортнікова (2021) Сайт Європейського парламенту (2022)	Циркулярна економіка, (економіка замкнутого циклу) передбачає відновлення, повторне використання, раціональне споживання ресурсів і дозволяє створити додаткову цінність. Циркулярна економіка спрямована, насамперед, на збереження енергії, економічно чисте виробництво та споживання [5, с. 213], [6].
А. Війкман, К. Сконберг (2017)	Циркулярна економіка – промислова відновна система, ідея якої полягає у тому, щоб замість викидання продуктів до того, як їхня цінність буде повністю реалізована, використовувати їх не тільки одноразово, але й багаторазово [7, с. 4].

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів

Сьогодні більшість розвинених країн світу використовують у своїй політиці такі напрями, як **інклюзія та безбар'єрність**, що формує значно ширші можливості для залучення різних груп громадян до соціально-економічних та політичних процесів.

Ефективна державна та місцева політики в даному напрямі не лише захищатимуть фундаментальні суспільні права й права кожного громадянина та поліпшуватимуть комфортне проживання й розвиток в громаді, а й знижуватимуть загальну суспільну напругу та прискорюватимуть економічний розвиток держави в цілому, і навпаки.



Переконливим свідченням цього є **Індекс соціальної мобільності ВЕФ**, у якому Україна у 2020 р. посіла **лише 46-те місце з 82 країн світу**. Найгірші позиції ми маємо саме за показниками інклюзивності інститутів суспільної участі (**79-те**), доступом до технологій (**64-те**) та «life – long» навчання (**55-те**)

Rank	Country	Score
42	Romania	63.1
43	Malaysia	62.0
44	Costa Rica	61.6
45	China	61.5
46	Ukraine	61.2
47	Chile	60.3
48	Greece	59.8
49	Moldova	59.6
50	Viet Nam	57.8
51	Argentina	57.3
52	Saudi Arabia	57.1
53	Georgia	55.6
54	Albania	55.6
55	Thailand	55.4
57	Armenia	53.9
56	Ecuador	53.9
58	Mexico	52.6
59	Sri Lanka	52.3
60	Brazil	52.1



З метою загального покращення добробуту кожного індивіда в Україні було також створено та розпочато реалізацію **Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні до 2030 р.**, завданнями якої є створити безперешкодне середовище для всіх груп населення, забезпечити рівні можливості для реалізації прав, отримання послуг на рівні з іншими через **впровадження різних видів безбар'єрностей** у всі сфери людського життя й політики.



Національна стратегія передбачає створення безбар'єрного простору в Україні за шістьма основними напрямками: фізична, інформаційна, суспільна, економічна, цифрова та освітня безбар'єрність.

За кожним з цих напрямків Стратегія пропонує комплекс рішень, спрямованих на різні суспільні групи, зокрема, людей з інвалідністю, молодь, батьків з маленькими дітьми, літніх людей. Головна мета – зробити безбар'єрність новою суспільною нормою, коли поважаються та враховуються особливості і потреби кожної людини.

Україна, об'єднуючи зусилля з міжнародними партнерами та створюючи власні стратегії, нині робить потужні кроки задля підвищення рівня безбар'єрності суспільства.

Зокрема, у 2020 р. наша країна стала учасницею міжнародного проекту **«Партнерство Біарріц»**, мета якого – консолідувати зусилля у забезпеченні гендерної рівності, досягненні рівних прав і можливостей у суспільстві та повна відсутність обмежень за будь-якими ознаками.



В контексті новизни нашого дослідження щодо агрегації процесів формування безбар'єрності й запровадження принципів циркулярної економіки, вважаємо за доцільне запропонувати тлумачити таку взаємодію як **«екологічна безбар'єрність»** – така, що сприймає відходи як ресурс для подальшого використання, рівного та доступного для кожного, хто свідомий та відчуває себе відповідальним за своє майбутнє та майбутнє своєї планети й прагне долучитись до змін у суспільстві на рівних умовах.

БЕЗБАР'ЄРНІСТЬ — ЦЕ...



...КОЛИ НА КІСЛІ КОЛІСНОМУ
МОЖНА ДІСТАТИСЯ ВОДИ

БЕЗБАР'ЄРНІСТЬ — ЦЕ...



...ХОДИТИ НА ТАНЦІ
В БУДЬ-ЯКОМУ ВІЦІ

БЕЗБАР'ЄРНІСТЬ — ЦЕ...



ВЕЛОСИПЕДНІ ДОРІЖКИ
ПО ВСЬОМУ МІСТУ

БЕЗБАР'ЄРНІСТЬ — ЦЕ...



...ГУЛЯТИ
МІСТОМ
УСІЄЮ
РОДИНОЮ



екологічна
безбар'єрність

Визначаючи та поєднуючи два напрями сталості через категорії «безбар'єрність» (як інклюзивно-мобільну) та «циркулярна економіка» (соціально-екологічну та економічну) на основі дослідження процесів участі Звенигородської міської ради Черкаської області, ми провели детальний аналіз застосування нею зазначених вище підходів у період від початку війни та класифікували конкретні інструменти відповідно до напрямів Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 р. з використанням такого напрямку безбар'єрності, як «екологічна безбар'єрність» (додаток А) та сформувавши орієнтовну їх структуру (табл. 2).

Виявилось, що найбільшу частку з проаналізованих заходів, здійснюваних Звенигородською МР за воєнного стану, що відповідають ключовим напрямкам реалізації Стратегії, посідають напрями «соціальна» та «громадянська» (близько 78 % від загальної кількості реалізованих заходів), друге місце належить напрямку «освітня» (майже 27 %), а третє – «екологічній» та «економічній» безбар'єрності (22 % та 19,5 % відповідно).

Напрями «фізична», «інформаційна» і «цифрова» мають питому вагу 2,4 %, 2,4 % та 0 %.

Напрямок безбар'єрності, відповідно до Стратегії	Кількість проведених заходів, що можна віднести до одного /кількох напрямів	Частка заходів даного напрямку у їх загальній кількості (%)
Соціальна та громадянська	32	78
Освітня	11	26,8
Екологічна	9	22
Економічна	8	19,5
Фізична	1	2,4
Інформаційна	1	2,4
Цифрова	0	0
Разом заходів	41	100

Таблиця 2

Структуризація заходів Звенигородської міської ради Черкаської області, здійснюваних за воєнного стану (з 24.02 по 07.10.2022 р.), що відповідають ключовим напрямкам реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 р.

Заходи Звенигородської міської ради, здійснювані за воєнного стану, що відповідають ключовим напрямам реалізації «Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні та принципам циркулярної економіки на період до 2030 року» [12]

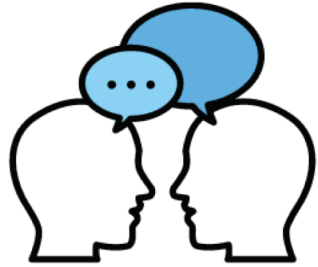
Заходи Звенигородської міської ради – новина/висвітлена подія/реалізована ініціатива	Посилання на новину/висвітлену подію/реалізовану ініціативу	Напрямок Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року
... Збір продуктів харчування для потреб дітей-сиріт, переміщених та евакуйованих	https://t.me/zvenmi_skrada/1204	Напрямок 6. Економічна безбар'єрність Напрямок 4. Суспільна та громадянська безбар'єрність *допомога ВПО як вразливий категорії населення, «безбар'єрність у рівному доступі до первинних потреб»
... Усі, хто виявив бажання приєднатися до патрулювання вулиць та до посилення охорони на блокпостах в адмінмежах ваших громад, просимо звернутися за телефоном ...	https://t.me/zvenmi_skrada/1205	Напрямок 4. Суспільна та громадянська безбар'єрність Напрямок 5. Освітня безбар'єрність Напрямок 6. Економічна безбар'єрність *залученість громадянського суспільства/посилення співпраці/дотримання прав людини та їх захист в т.ч
... Запрошуємо усіх бажаючих пройти навчання з надання першої домедичної допомоги! ...	https://t.me/zvenmi_skrada/1247	Напрямок 4. Суспільна та громадянська безбар'єрність Напрямок 5. Освітня безбар'єрність * корисність та цінність для суспільства як hard skill

... депутати ухвалили звернення, адресоване Президентом США і Франції, Канцлеру Німеччини, Прем'єр-міністру Великобританії, Генеральному секретарю НАТО, урядам та парламентам країн-членів НАТО, послам та дипломатичному корпусу усіх держав НАТО про закриття неба. ПРОХАННЯ ДО МЕШКАНЦІВ ГРОМАДИ ПРИЙТИ І ПОСТАВИТИ СВІЙ ПІДПИС ПІД ДАНИМ ЗВЕРНЕННЯМ! ..	https://t.me/zvenmi_skrada/1364	Напрямок 4. Суспільна та громадянська безбар'єрність *спільнодія та синергія як варіант залученості громадян до спільної перемоги
... По непарних числах буде здійснюватися відправлення евакуаційного потягу з Південного вокзалу станції ім. Т.Г.Шевченка ➔ зі Сміли до Львова (на 1000 місць). ПРОЇЗД БЕЗКОШТОВНИЙ У пріоритеті - жінки, діти, люди з інвалідністю та похилого віку ...		Напрямок 1. Фізична безбар'єрність Напрямок 4. Суспільна та громадянська безбар'єрність *наголос на категорії осіб, яка є пріоритетною щодо впровадження «безбар'єрності» та захисту прав особи у кризовій ситуації
.... якщо ви є власником вільних виробничих приміщень та складів – заповніть коротку форму за посиланням: https://forms.gle/vosT1skSkNYCKY6r6 Запропоновані вами об'єкти згодом будуть надані на розгляд, як потенційні пропозиції, для розміщення підприємств, які бажають перемістити свій бізнес на територію Звенигородської міської територіальної громад Черкаської області. Спільними діями та зусиллями ми переможемо! UA ...	https://t.me/zvenmi_skrada/1451	Напрямок 4. Суспільна та громадянська безбар'єрність Напрямок 6. Економічна безбар'єрність *релокація бізнесу як варіант захисту прав людини – підприємця? А точніше, підприємця, як людини ☺

Серед шляхів удосконалення імплементації таких підходів **пропонуємо**:



удосконалити **механізми** та **інституційне середовище**



забезпечити **безперервний зв'язок та комунікацію** з громадою



посилитись в сферах **«інформаційної», «цифрової» й «фізичної» безбар'єрності**



розробити **місцеву програму** із реалізації **Стратегії (+ «екологічна безбар'єрність»)**



забезпечити **якісну імплементацію та моніторинг** програми



налагодити **співпрацю** із **соціально-спрямованими та екологічними ініціативами**



посилити роботу в напрямі **екологізації економіки**



розробити та впровадити **«Філософію безбар'єрності та циркулярної економіки Звенигородської міської громади»**



цифровізувати послуги



працювати в напрямі досягнення вуглецево-нейтральної, екологічно стійкої, безбар'єрної, вільної від дискримінації, безбар'єрної та повністю циркулярної економіки громади!

Плани на майбутні наукові пошуки та/або практичну роботу в межах теми Конкурсу

- подальші дослідження та науковий пошук



- долучення до ініціатив та формування ідей

- просвіта і прищеплення безбар'єрної екологічної свідомості в громадянському суспільстві



Адже без змін всередині кожного з нас неможливі зміни в суспільстві в цілому. Кожен повинен стати, в першу чергу, «безбар'єрним до змін» – не боятись змін та змінюватись та «циклічним» – впроваджувати **ЗМІНИ в реальне життя!**, адже кожен із нас – частинка живого організму «суспільство» та покликаний покращувати його, і, як наслідок – жити у процвітаючій громаді/країні/планеті!



Дякуємо за
увагу!!!

Будемо вдячні за питання, коментарі або ж пропозиції